

การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์อุปปาตะสันติ

AN ANALYTICAL STUDY OF UPPATASANTI SCRIPTURE

สมจันท์ ศรีปรัชยานนท์ และคณะ*

Somchan Sripraschayanon and others

Received: 22 กุมภาพันธ์ 2563

Revised: 14 เมษายน 2563

Accepted: 20 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและเนื้อหาของคัมภีร์อุปปาตะสันติ 2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการประพันธ์และคุณค่าของคัมภีร์อุปปาตะสันติ 3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์อิทธิพลของคัมภีร์อุปปาตะสันติ การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงเนื้อหา คุณค่าและอิทธิพลต่อสังคมล้านนา

ผลการศึกษวิจัย พบว่า เนื้อหาของคัมภีร์อุปปาตะสันติเป็นการสรรเสริญคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอิทธิและฤทธานุภาพ เช่น เทวดา อินทร์ พรหม ยักษ์ นาค คนธรรพ์ ครุฑและอสูร ฯลฯ เพื่อระงับเหตุร้าย พ้นจากอุปัทวอันตราย สิ่งชั่วร้าย ขจัดปัดเป่าสิ่งชั่วแล้วให้กลายเป็นดีและให้เกิดความสุขสวัสดิ์ โดยมีการแต่งเป็นลักษณะร้อยกรองในรูปแบบลักษณะแบบปัฐยาวัตรภาษาบาลีขนาดยาวจำนวน 271 คาถา ซึ่งคัมภีร์อุปปาตะสันติเป็นวรรณกรรมที่คุณค่าและอิทธิพลต่อสังคมล้านนา ได้แก่ 1) อิทธิพลต่อความเชื่อ สร้างความเลื่อมใสและการแต่งคัมภีร์ธรรมเพื่อสรรเสริญคุณพระรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อดลบันดาลให้พ้นจากความทุกข์ 2) อิทธิพลต่อบุคคลและครอบครัว สร้างความสัมพันธ์ทางด้านจิตใจและทำให้ชีวิต การงานเจริญรุ่งเรือง 3) อิทธิพลต่อวัฒนธรรมและประเพณี วิถีล้านนาจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในการประพฤติปฏิบัติต่อพิธีกรรม 4) อิทธิพลต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น การแต่งวรรณกรรมคัมภีร์เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งด้านเนื้อหาและจารึกลงในใบลาน จะเห็นได้ว่า คัมภีร์มีบทบาทความสำคัญด้วยเหตุ 2 ประการ ได้แก่

1) ราชูปถัมภ์ของพระมหากษัตริย์ในอาณาจักรล้านนา บทบาทของพระมหากษัตริย์ในการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาส่งผลให้เกิดความเจริญ (ยุคทอง) ทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1) ความแตกฉานทางภาษาบาลีที่ 2) การเผยแผ่หลักธรรม ในการขัดเกลาจิตใจให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม 3) วรรณกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาที่ให้ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และถูกนำมาใช้อ้างอิงความรู้เชิงวิชาการ นอกจากนี้ ทางวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมในล้านนา ดังนี้ 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นการจารหรือจารึกคำ

* อาจารย์หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

พระครูสุตยาภรณ์ อาจารย์หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

พระมหาบรรณวิทย์ รตนโชโตอาจารย์ผู้หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

นพดล อินทเสนา อาจารย์พิเศษวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ปานิสรา เทพรักษ์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

สอนในใบลาน 2) สุนทรียภาพในการแต่ง/รจนา การแต่ง 3) คัมภีร์และคำสอนพื้นเมือง สารธรรมที่สอดแทรกหลักธรรม ตำนาน ความเชื่อและเกร็ดความรู้ตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

2) อานิสงส์การแต่ง/ถวายธรรม วรรณกรรมในล้านนาเกิดเชื่อเรื่องผลานิสงส์ที่ได้สร้างและถวายธรรมแห่งวัด นำความสุขมาสู่ตนเองและครอบครัว และเป็นการอุทิศบุญกุศลให้แก่ดวงวิญญาณบุพการีชนให้ไปสู่สุรวงสวรรค์ในสัมปรายภพ อานิสงส์การแต่ง/ถวาย/สวดและฟังคัมภีร์ในล้านนามีอิทธิพล ได้แก่ 1) ศิริมงคล/แคล้วคลาด เป็นมงคลอันยิ่งใหญ่แก่ชีวิต พ้นจากอุปัทวอันตรายทั้งหลาย 2) สร้างขวัญและกำลังใจ 3) คำสอนทางพระพุทธศาสนา เชื่อว่าการให้ธรรมะเป็นทานมีผลานิสงส์ว่าการให้ทั้งปวง 4) วัฒนธรรมท้องถิ่นจารีตประเพณีแบบล้านนานิยมถวายธรรมใช้เทศน์ก่อนหรือหลังการเจริญพระพุทธมนต์

คำสำคัญ: ศักขาวีเคราะห์, คุณค่า, คัมภีร์อุปปาตะสันติ

ABSTRACT

The purposes of this research are: 1) To study the history and content of the Upapatasanti scripture, 2) To study the analysis of the literary style and the value of the Upapatasanti Scripture, and 3) To analyze the impact of Uppatasanti Scripture. The research is a qualitative research from documentary and in-depth interview that can be applied to analysis the values and influence to Lanna society.

The result of study is found that: The content of the Upapatasanti Scripture had used to praise for the sacred things that have power and power such as; Devi, Brahma, Giant, Naga, Gandharvas, Garuda and Demon, etc. This Mantra can be stopped the disaster from danger, evil, take the bad thing to be good and happiness. The literature was composed of poetry in Pali Patayavat form and contain into 271 spells. This script is a value and influence on the Lanna society as; 1) Faith in Triple Gem and the sacred things; it will be helped to escape from suffering, 2) individuals and family, it makes helpful to psychological relationships, to make and work for prosperity, 3) culture and tradition, the Lanna way has had the unique in conducting the ritual, and 4) local knowledge, writing of scripture literature is originated from local knowledge in both content and inscription in the palm leaf. the scriptures play an important role for two reasons as:

1. The Lanna King had the role for helping Buddhism that was called the Golden Age. That is the result to: 1) The dissension of Pali language 2) The dissemination of principles; it is refine the mind to create virtue and morality 3) The important Buddhist literatures that provides from local knowledge and to be used referring in academic knowledge. In addition, the Lanna literature has influenced as follows: 1) Local knowledge, inscription or recording the teaching in palm leaf 2) Aesthetics in composing/evangelism 3) Native scriptures and Dhamma teachings that incorporates principles, myths, beliefs, and local traditions.

2. Virtue decoration/Dhamma scripture offering; Lanna believed that, the virtues and dedicated the Dhamma scripture can get the happiness to individual and family as well as to dedicate to the parents who passed away. The virtue of composing/offering/ praying and listening to the scriptures in Lanna are impacting to: 1) auspicious and dangerous avoiding; it is the great auspicious of life, avoiding from all danger 2) getting the morale and morality 3) Buddhist teachings that believe of Dhamma giving is the most valuable than all 4) Lanna culture is dedicated to the sermons before or after the Buddhist chanting (Buddhist Mantra)

Keywords: Analysis Study, Value, Uppatasanti Scripture.

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาสืบทอดคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยมุขปาฐะจนมาถึงการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อป้องกันและรักษาคำสอนมิให้สูญหาย นักประวัติศาสตร์ยอมรับจารีตทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับคัมภีร์บาลีมีอยู่ในฐานะเป็นจารีตมุขปาฐะและยังไม่มีมีการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษร จนกระทั่ง 500 ปีภายหลังการปรินิพพานของพระพุทธองค์ล่วงไป¹ การจารึกหลักคำสอนสือผ่านคัมภีร์หรือวรรณกรรมของพระเถระนักปราชญ์ได้รจนาแต่งไว้จึงมีความสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพราะหลักคำสอนจะบันทึกเป็นภาษาบาลีจากพระสูตรที่พระพุทธองค์ทรงแสดงแก่สาวก พุทธศาสนิกชน เทพ เทวดา ฯลฯ เช่น พระขุททกปาฐะ รตนสูตรว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับภุตหรือผีทั้งหลายว่า “ยานีธ ภุตานิ สภาคตานิ ภุตานิ วา ยานิว อนฺตลิกฺขเปชฺชภุตทั้งหลายเหล่าที่มาประชุมกัน อยู่ภาคพื้นก็ตามในอากาศก็ตาม ฯลฯ”²

คัมภีร์อุปาทะสันติ เป็นวรรณกรรมบาลีของล้านนาที่จัดเข้าในหนังสือประเภทเชิงใหม่คันถะ รจนาโดยพระมหามังคละสีละวังสะพระเถระนักปราชญ์ในสมัยของพระเจ้าสิริธรรมจักรกัณหิตติกราชาธิราช(พระเจ้าติโลกราช) รัชกาลที่ 11 แห่งราชวงศ์มังราย ระหว่างปี พ.ศ. 1985-2030 ประกอบด้วยคาถา 271 คาถา คัมภีร์นี้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายของชาวล้านนาแต่โบราณทั้งพระสงฆ์ ประชาชนนิยมสวดและฟังอุปาทะสันติ โดยมีความเชื่อว่าจะทำให้เรื่องร้ายกลายเป็นดี มีคำบอกเล่าสืบต่อกันว่า ในสมัยที่พระมหามังคละสีละวังสะแต่งอุปาทะสันตินั้น ที่เชียงใหม่มีโจรผู้ร้ายชุกชุม มีเหตุร้ายกระทบกระเทือนอยู่เสมอ พระมหามังคละสีละวังสะจึงให้พระสงฆ์และประชาชนพากันสวดและฟังอุปาทะสันติ เพื่อสงบเหตุร้ายทั้งมวลที่เกิดขึ้นในบ้านเมือง

เนื้อความในคัมภีร์อุปาทะสันตินั้น กล่าวถึงธรรมที่กระทำความสงบอันยิ่งใหญ่ เป็นธรรมเครื่องสงบเหตุร้ายทั้งปวง เป็นธรรมเครื่องป้องกันมนุษย์และยักษ์ เป็นธรรมเครื่องพ้นจากความตายก่อนกำหนดเวลา เป็นธรรมเครื่องย่ำยีกำลังของข้าศึก เป็นธรรมเครื่องจำเริญชัยชนะของพระราชา เป็นธรรมเครื่องนำสิ่งไม่น่าปรารถนาทั้งปวงออกไป อุปาทะสันติคาถา กล่าวถึงพระนามของพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระอริยสงฆ์ทั้งที่มีมาในอดีตในปัจจุบัน และที่จะมีมาในอนาคต รวมตลอดไปถึงท่านที่ทรงคุณ ทรงอำนาจ ทรงฤทธิ์ เช่น

¹ ปิเตอร์เดลลา สันตินา เขียน, สมหวัง แก้วสุฟอง แปล, คำบรรยายพระพุทธศาสนามหายาน, (เชียงใหม่: สาขาวิชา พระพุทธศาสนาศึกษา ภาควิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มปป), หน้า 28.

² ขุ.ข.(ไทย) 25/283/313.

เทวดา อินทร์ พรหม ยักษ์ นาค คนธรรพ์ อสูร เป็นต้น เพื่อขอความเป็นมงคล ความสงบ ความสวัสดิ์ ความไม่มีโรค ชัยชนะ และอายุ รวมทั้งขอให้คุ้มครองพ้นจากเหตุเภทภัยนานัปการ อันจะบังเกิดขึ้นในทุกกาลทุกเมื่อ

คัมภีร์นี้เป็นคัมภีร์ของไทยแต่ได้รับความนิยมสาขายายในประเทศพม่า จัดพิมพ์ครั้งแรกโดยโรงพิมพ์กอนวาจา Yangon เมื่อปี พ.ศ. 2488 ทั้งฉบับบาลีและฉบับนิสสัย ของพระซัมพูที่ปฐะ ซึ่งแปลจบในวันพุธ แรม 2 ค่ำ เดือน 5 พ.ศ. 2379 ต่อมากระทรวงมหาดไทยและการศาสนาของพม่าได้จัดพิมพ์บทสวดมนต์ฉบับหลวงที่เรียกว่า สิริมังคลาปริตตอ (พระปริตรเพื่อสิริมงคล) ในปี พ.ศ. 2500 นับว่าเป็นเวลานานที่คนไทยไม่รู้จักคัมภีร์นี้ จนกระทั่งพระเทพเมธาจารย์ (เจ้า ฐิตปัญโญ ป.ธ.9) อดีตเจ้าอาวาสวัดโพธาราม จังหวัดนครสวรรค์ (ต่อมาได้รับสมณศักดิ์เป็นพระธรรมคุณาภรณ์) ได้ชำระและจัดพิมพ์เป็นฉบับบาลีอักษรไทยในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2505 โดยได้รับต้นฉบับบาลีอักษรพม่าจากพระธัมมานันทมหาเถระ ธรรมาจริยะ เจ้าอาวาสวัดท่ามะโอในปัจจุบัน ที่นำต้นฉบับมาจากประเทศพม่าเมื่อปี พ.ศ. 2503

บทสวดของคัมภีร์อุปปาตีสันติ เป็นการกล่าวสรรเสริญคุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จิ่งคุ้มครองรักษาผู้สวดผู้ฟัง ในพุทธศักราช 1949 เมื่อกองทัพจีนฮ่อยกพลมารุกรานเมืองเชียงใหม่ในรัชสมัยพระเจ้าสามฝั่งแกน พระสืลวงสมหาเถระ ได้แต่งคัมภีร์อุปปาตีสันติมีจารึกอยู่ในพงศาวดารพม่าว่า พระเจ้าสามฝั่งแกนโปรดเกล้าฯ ให้สร้างมณฑปเล็กใหญ่ในทิศเฉียงทั้ง 3 ทิศ คือ ทิศตะวันตกเฉียงเหนือที่มีความหมายเป็นอายุ ทิศตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความหมายเป็นเดชะ และทิศตะวันตกเฉียงใต้ที่มีความหมายเป็นสิริ มีการประดิษฐานพระพุทธปฏิมาในท่ามกลางมณฑปใหญ่ และมีรูปหล่อของพระอินทร์อยู่หน้าพระพุทธรูป มีรูปหล่อของท้าวจตุโลกบาลทั้ง 4 ในมณฑปเล็ก 4 แห่ง พระสงฆ์ได้สาธยายรัตนสูตร เมตตาสสูตร อาฏานาฏิยสูตรและอุปปาตีสันติ โดยเริ่มตั้งแต่สถานที่ซึ่งสมมุติคึกว่าเป็นอายุ เมื่อสาธยายพระปริตรและอุปปาตีสันติเช่นนี้ภายในเวลาสองสามวัน ภัยพิบัติอันใหญ่หลวงได้เกิดขึ้นในกองทัพจีน ทำให้กองทัพพระส่ำระสายและถอยทัพไปในที่สุด

คัมภีร์อุปปาตีสันติ เป็นวรรณกรรมบาลีที่มีคุณค่าของล้านนาโบราณที่คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาวิเคราะห์ในเนื้อหา โครงสร้างและรูปแบบของการรจนา รวมทั้งการวิเคราะห์คุณค่าและอิทธิพลของคัมภีร์ที่มีต่อหลักคำสอน ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม วรรณคดีและความเชื่อของสังคมไทย เพื่อประโยชน์ต่อการสร้างความตระหนักในความสำคัญของวรรณกรรมบาลีของไทยและความภาคภูมิใจในความรู้ ภูมิธรรมของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและเนื้อหาของคัมภีร์อุปปาตีสันติ
- 2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการประพันธ์และคุณค่าของคัมภีร์อุปปาตีสันติ
- 2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์อิทธิพลของคัมภีร์อุปปาตีสันติ

3. ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา คัมภีร์อุปปาตีสันติจำนวน 271 บท ในทางประวัติ ความเป็นมา เนื้อหา การประพันธ์ คุณค่าและอิทธิพลคัมภีร์อุปปาตีสันติที่มีต่อความเชื่อ จารีต ประเพณี วัฒนธรรมและสังคม

3.2 ด้านเอกสาร ผู้วิจัยจะใช้เอกสารในการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารชั้นต้น (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎก ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 คัมภีร์อรรถกถา ฎีกา อรรถกถา ปกรณ์วิเสส และคัมภีร์อุปปาตีสันติหรือคัมภีร์มหาสังคัลลว

3.3 ด้านพื้นที่ ผู้วิจัยจะศึกษาพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูนและจังหวัดลำปาง ที่มีความเชื่อ และการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำคาถาอุปปาตีสันติ (มหาสังคัลลว) มาปรับใช้ในการ สวดมนต์/สวดในการประกอบพิธีกรรมตามคติ ความเชื่อ คุณค่า การประพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อสังคมใน ปัจจุบัน

3.4 ขอบเขตด้านประชากรผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดประชากรผู้ให้ข้อมูลและการสัมภาษณ์เชิงลึก 10 รูป/คน โดยสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ประกอบไปด้วย

- 1) พระเดชพระคุณพระราชธรรมมาลังการ ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค 6 เจ้าอาวาสวัดบุญนิเวศ จังหวัดลำปาง
- 2) พระครูสิริสุตานุยุต, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
- 3) พระมหาภิรมย์ วรจิตติ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
- 4) รองศาสตราจารย์ ดร.พูนชัย ปันธิยะ อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
- 5) พระมหาวิเศษ ปญญาวิโร, รศ.ดร. อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
- 6) พระใบฎีกานพ จันทพโน วัดเดชดำรง ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
- 7) พระพิษณุพล สุวณฺณรูป, ดร. อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง เจ้าอาวาสวัดป่าฝาง ตำบลสวนดอก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
- 8) พระครูสุวรรณทัตสนสุนทร เจ้าคณะตำบลล่อมแรด เขต 2 เจ้าอาวาสวัดอุมลอง ตำบลล่อมแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
- 9) ดร.จีรศักดิ์ ปันลำ รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
- 10) ร้อยตำรวจตรีเทียนชัย บุญตันบุญ อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์อุปปาตีสันติที่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังต่อไปนี้

1) การค้นคว้าประวัติความเป็นมาและอิทธิพลของคัมภีร์อุปปาตีสันติที่แปลเป็นภาษาไทยกลาง โดยการค้นคว้าข้อมูล ได้แบ่งตามข้อมูลดังนี้

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ: ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 อรรถกถา ฎีกา อнуฎีกา และเอกสารเกี่ยวกับบทสวดคัมภีร์คัมภีร์อุปปาตีสันติหรือมหาสังคหะฉบับในล้านนา

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ: ศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับคัมภีร์อุปปาตีสันติโดยการสัมภาษณ์ถึงประวัติ/เนื้อหา/รวมถึง อิทธิพลที่มีต่อสังคมไทย

3) นำข้อมูลที่ได้มาจัดเป็นหมวดหมู่ให้เป็นระบบ

4) ศึกษาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์

5) นำเสนอการวิจัยให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและให้คำแนะนำ

6) นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความถูกต้องสมบูรณ์

7) สรุปและนำเสนอผลการวิจัย

5. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์อุปปาตีสันติ” เป็นการศึกษาประวัติและความเป็นมา การ ประพันธ์ คุณค่าและอิทธิพลของคัมภีร์อุปปาตีสันติที่มีต่อพระพุทธศาสนาและสังคมในล้านนา จากการศึกษา วิเคราะห์คัมภีร์อุปปาตีสันติสามารถสรุปผล ดังนี้

5.1 ประวัติความเป็นมาและเนื้อหาของคัมภีร์อุปปาตีสันติ พญามังรายปฐมกษัตริย์แห่ง อาณาจักรล้านนาได้สร้างราชธานี “นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่” ในปี พ.ศ. 1839 บริเวณลุ่มแม่น้ำปิง พระองค์ทรงเป็นราชูปถัมภ์ในการสร้างพุทธสถานมากมาย ทั้งส่วนที่เป็นคามวาสีและธรรมาวาสี ถือได้ว่า พระพุทธศาสนาในยุคนี้มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งส่วนที่เป็นอาณาจักรและพุทธจักร ส่วนอาณาจักรหมายถึง เมืองต่างๆ เช่น เมืองเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา ในปัจจุบัน และฝ่ายพุทธจักร หมายถึง พิธีกรรมและความเชื่อความ แบบแผนที่อาศัยหลักทางพระพุทธศาสนา รวมถึงความเจริญรุ่งเรือง ด้านวรรณกรรม คัมภีร์ จากการส่งเสริมพระภิกษุและสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียน โดยเฉพาะในรัชสมัยของพระ เจ้าติโลกราชที่มีการชำระพระไตรปิฎกหรือการทำสังคายนา ณ วัดมหาโพธาราม (วัดเจ็ดยอด) เมื่อปี พ.ศ. 2020 จนกระทั่งชุมชนล้านนาเต็มไปด้วยพระเถระนักปราชญ์ที่มีความรู้ ความสามารถและแตกฉานในภาษา บาลีได้รับเจ้านามคัมภีร์ที่มีความสำคัญทางพระพุทธศาสนาไว้เป็นจำนวนมาก ได้แก่ พระสิริมงคลจารย์ พระ ญาณกิตติเถระ พระรัตนปัญญา พระโพธิรังษี พระนันทาจารย์ และพระสุวรรณรังสี วรรณกรรม พระพุทธศาสนาในล้านนาสามารถจัดแบ่งเป็นประเภทตามความสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้าได้ 2 ประเภท

ได้แก่ วรรณกรรมลายลักษณ์และวรรณกรรมมุขปาฐะ และภาษาที่ใช้บันทึกเป็นภาษาบาลีและภาษาล้านนา หรือ“อักษรธรรมล้านนา” (ตัวเมือง)

คัมภีร์อุปปาตะสันติ (มหาสันติหหลวง) สามารถแยกศัพท์ภาษาบาลี 2 ประโยค ได้แก่ อุปปาตและ สันติ อุปปาต แปลว่า เคารพกรรม เหตุร้าย อันตรายและสิ่งกระทบกระเทือน สันติ แปลว่า ระวัง ความสงบ อุปปาตะสันติ จึงหมายความว่า การระวังเหตุร้าย การพ้นจากความทุกข์ พ้นภัยร้าย พ้นอุปัทวแห่งอันตราย พ้น สิ่งชั่วร้าย เพื่อให้เกิดความสุขสวัสดิ์ คัมภีร์อุปปาตะสันติเป็นวรรณกรรมที่แต่งโดยพระมหามังคละสีละวังสะ สมัยของพระเจ้าสิริธรรมจักรวตติลกราชาธิราชหรือพระเจ้าติโลกราช รัชกาลที่ 11 แห่งราชวงศ์มังราย ขึ้น ครองราชสมบัติตั้งแต่ปี พ.ศ. 1985-2030 เป็นพระคาถาล้วนจำนวน 271 คาถา เป็นคาถาสรรเสริญพระ รัตนตรัย โดยเฉพาะความเลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธเจ้าด้วยการเอ่ยพระนามของพระพุทธเจ้าที่อุบัติในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตที่จักบังเกิดขึ้น ตลอดจนการสรรเสริญคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอิทธิและฤทธาภาพที่จะช่วย ขจัดปัดเป่าสิ่งชั่วแล้วให้กลายเป็นดี เช่น เทวดา อินทร์ พรหม ยักษ์ นาค คนธรรพ์ ครุฑและอสูร ฯลฯ คัมภีร์ อุปปาตะสันติเรียกอีกอย่างว่า “มหาสันติหหลวง”

คัมภีร์อุปปาตะสันติ (มหาสันติหหลวง) จัดเข้าวรรณกรรมประเภทเชิงใหม่คันถะ ซึ่งเป็นคัมภีร์ที่รู้จัก กันแพร่หลายในโบราณกาล ทั้งพระสงฆ์ สามเณรและชาวบ้านพากันสวดและฟังอุปปาตะสันติเพื่อกลับความ ร้ายให้กลายเป็นความดี โดยมีเรื่องเล่าว่า เชียงใหม่มีโจรผู้ร้ายและคนอันธพาลชุกชุมผิดปกติ มีเหตุร้ายและสิ่ง กระทบกระเทือนอยู่เสมอ พระมหาเถระสีละวังสะให้พระสงฆ์ สามเณร และประชาชนพากันสวดและฟังอุปปา ตะสันติ เพื่อสงบเหตุร้ายทั้งมวลที่เกิดขึ้นในเมือง ต่อมาชาวพม่าเกิดความเลื่อมใสได้นำคัมภีร์ไปเผยแพร่ใน ประเทศพม่า เพราะความเชื่อในอาณิสสของการสวดอุปปาตะสันติว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ สร้างความเป็นมงคล ความสงบ ความสวัสดิ์ ความไม่มีโรค ชัยชนะ อายุ ระวังเหตุร้ายทั้งปวง ป้องกันภัยจากอมนุษย์และยักษ์ ทั้งหลายและการปกป้องคุ้มครองให้พ้นจากเหตุเภทภัยนานัปการอันจะบังเกิดขึ้นในกาลทุกเมื่อ

5.2 การประพันธ์และคุณค่าของคัมภีร์อุปปาตะสันติ ถือได้ว่าเป็นเพชรเม็ดงามในวรรณกรรม พุทธศาสนาของล้านนา โดยการแต่งคัมภีร์อุปปาตะสันติเป็นลักษณะร้อยกรองในรูปแบบฉันทลักษณ์แบบ ปัฐยวาทร์ภาษาบาลีขนาดยาวจำนวน 271 คาถา เป็นบทสวดสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆ คุณ โดยระบุนามของพระพุทธเจ้าทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมถึงพระอรหันตสาวก และสภาวะสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ที่ทรงฤทธาภาพและอาณภาพจำนวน 13 ประเภทคือ 1) พระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีตถึงปัจจุบัน (เน้นที่ 28 พระองค์) 2) พระปัจเจกพุทธเจ้า 3) พระพุทธเจ้าในอนาคต 1 พระองค์ คือ พระเมตไตรย 4) โลกุตตรธรรม 9 และพระปริยัติธรรม 1 5) พระสังฆรัตน 6) พระเถระชั้นผู้ใหญ่ 108 รูป 7) พระเถรีชั้นผู้ใหญ่ 13 รูป 8) พญานาค 9) เปเรตบางพวก 10) อสูร 11) เทวดา 12) พรหม 13) บุคคลประเภทรวม เช่น เทวดา ยักษ์ ปีศาจ เป็นต้น คัมภีร์อุปปาตะสันติ (มหาสันติหหลวง) แต่งในอาณาจักรล้านโบราณ แต่กลับได้รับความนิยมและเผยแพร่ในแผ่นดินพม่า

5.3 อิทธิพลของคัมภีร์อุปปาตะสันติ จากการศึกษา พบว่า คัมภีร์อุปปาตะสันติ (มหาสันติหหลวง) มีอิทธิพลที่มีบทบาทและสำคัญต่อสังคมล้าน ดังนี้

5.3.1 อิทธิพลต่อความเชื่อ ความเลื่อมใส ความศรัทธาในการสร้างและการแต่งคัมภีร์ ธรรมที่เป็นการยกย่องสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย พระอริยสาวก สิ่งศักดิ์ที่ทรงฤทธาภาพและอาณภาพในการ ดลบันดาลให้พ้นจากความทุกข์ ซึ่งศรัทธาในทางพระพุทธศาสนาเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ความมั่นใจให้

ประกอบคุณความดี ประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล โดยการใช้ปัญญาเพื่อพิจารณาถ้อยคำแล้วค่อยเชื่อ เรียกว่า “สัทธาญาณสัมปยุตต์” การเชื่อโดยปราศจากสติปัญญาก็ดี เชื่อตามคนอื่นว่าก็ดี ไม่จัดเป็นศรัทธา ในทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดศรัทธาที่เป็น “ความเชื่อแบบมง่าย” คัมภีร์อุปปาตีสันติ เป็นวรรณกรรมที่ส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนใช้ปัญญา พิจารณาอย่างมีเหตุและผลก่อนที่จะยึดถือเป็นแนวทาง ปฏิบัติ เช่น การเกิดพุทธานุสติ ความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้าที่ทรงเสียสละและอุทิศตนเพื่อหมู่เวไนยสัตว์ทั้งหลายให้พ้นจากทุกข์ในวัฏสงสารในโลก เป็นต้น

5.3.2 อิทธิพลต่อบุคคลและครอบครัว เป็นการเสริมสร้างกำลังใจต่อบุคคลและครอบครัว และสร้างความสัมพันธ์ทางด้านจิตใจ ความอบอุ่นให้แก่ครอบครัว โดยความเชื่อที่ว่าอานุสงส์การฟัง บทสวดจะทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองด้านหน้าที่ การงานและชีวิต คลายความทุกข์ ปกป้องคุ้มครองให้รอดพ้น จากอันตรายทั้งหลาย คัมภีร์อุปปาตีสันติ (มหาสันติงหลวง) ถูกนำไปใช้เป็นบทสวดในพิธีต่างๆ นอกจากนั้น ยังปรากฏว่าชาวล้านนาเชื่อเรื่องอานิสงส์การแต่งและถวายธรรมแก่วัดที่จะยังความสุขแก่ตนเองและ ครอบครัวมากกว่าที่จะศึกษาแก่นแท้แห่งพระสัจธรรม ด้วยเหตุผลดังกล่าว สถาบันครอบครัวถือว่าเป็น บริบทที่สำคัญต่อการสืบทอดวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาในล้านนาและเป็นกุศโลบายเพื่อการสืบสาน วรรณกรรมหรือคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และพระพุทธศาสนาในล้านนา

5.3.3 อิทธิพลต่อวัฒนธรรมและประเพณี วรรณกรรมล้านนาได้แสดงแนวคิดและวิธีการ ปฏิบัติตามความเชื่อที่เป็นสิ่งดีงามในชุมชน วรรณกรรมในล้านนาเป็นการแต่งเพื่ออธิบายเรื่องราว ประวัติศาสตร์และความเป็นมา ทั้งพระไตรปิฎก อรรถา ฎีกา และปกรณ์วิเสสหรือวรรณกรรมอื่นๆ โดย สังคมนั้นพระเถระนักปราชญ์ได้รจนาคัมภีร์ที่ถ่ายทอดอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมและประเพณีผ่านผลงาน ตนเอง ขณะเดียวกันก็สร้างค่านิยม มุมมองและวิธีการปฏิบัติจนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะล้านนา นอกจากนั้น วรรณกรรมได้สร้างอรรถรสให้วรรณกรรมมีลักษณะสนุกสนานเพลิดเพลินเชิงอรรถรส ชื่นแยะ และ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำไปปฏิบัติ เช่น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ประเพณีพิธีกรรม การยกย่อง สดุดีหรือการพรรณนาความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง ฯลฯ คัมภีร์อุปปาตีสันติ (สันติงหลวง) มีอิทธิพลต่อ วัฒนธรรมและประเพณีในการประเพณีและปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดจากความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมในล้านนา และหล่อหลอมให้เป็นวัฒนธรรมเดียวกันจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

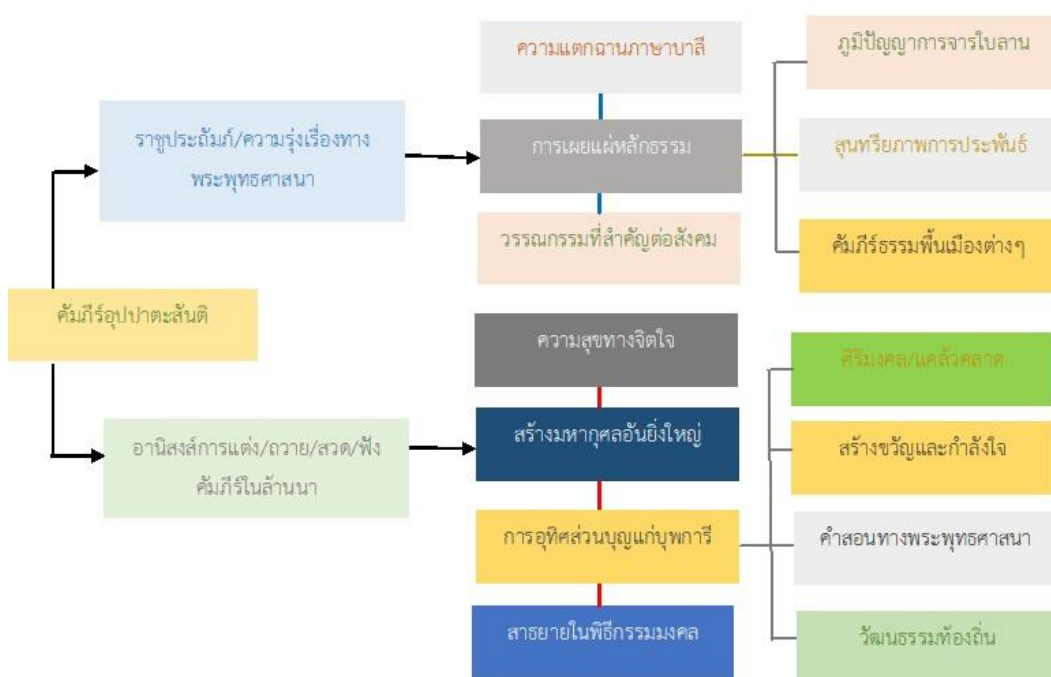
5.3.4 อิทธิพลต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น การแต่งวรรณกรรมคัมภีร์ในล้านนาที่พระเถระ นักปราชญ์ได้สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นหลักสูตรและแนวทางในการศึกษาของภิกษุสามเณรที่จะนำไปเผยแผ่หลัก คำสอนแก่พุทธศาสนิกชน โดยการเขียนธรรมเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งด้านเนื้อหา เรื่องราวของสังคมใน ยุคนั้นกับการสอดแทรกหลักพุทธธรรมในทางพระพุทธศาสนาแล้วจารึกลงใบลาน คัมภีร์อุปปาตีสันติ (มหา สันติงหลวง) เช่นเดียวกัน ที่ต้นฉบับคัมภีร์ถูกจารึกในใบลาน ฯลฯ ทำให้สถาบันวัดจึงมีบทบาทสำคัญในการ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และผลิตรายการที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาในล้านนา

จะเห็นได้ว่า คัมภีร์อุปปาตีสันติเกิดจากเรื่องราวประวัติศาสตร์ของล้านนา จากบริบทและสิ่งที่ สังคมในยุคนั้นประสบอยู่ โดยเกิดจากความเชื่อว่าการสวดและฟังอุปปาตีสันติจะมีอานิสงส์มากด้วย อานุภาพของพระคาถาจะทำให้ปราศจากโรคภัย อุปัทวภัยอันตราย สิ่งชั่วร้ายทั้งหลายจะกลบกลายไปด้วย การแต่งคัมภีร์จะเป็นแบบร้อยกรองรูปฉันทลักษณ์แบบปद्यาวัตถภาษบาลีขนาดยาวจำนวน 271 คาถา และ ถูกนำมาประยุกต์ใช้พิธีกรรมสำคัญในล้านนา เช่น การสืบทอดพระศาสนา การส่งเคราะห์ เป็นต้น ความเชื่อเรื่อง

อานิสส การสวด การฟังคัมภีร์ที่เป็นวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนากลายเป็นแบบแผนในการศึกษามากระทั่งถึงปัจจุบัน

6. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์คัมภีร์อุปาทะสันติ” เป็นการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา คุณค่าและอิทธิพลต่อสังคมล้านนา ดังแผนภาพด้านล่าง



จากการศึกษาพบว่า การแต่ง/รจนาคัมภีร์อุปาทะสันติ (มหาสันติงหลวง) เกิดจากความเหตุ 2 ประการ ได้แก่

1. ราชูปถัมภ์ของพระมหากษัตริย์ในอาณาจักรล้านนา บทบาทของพระมหากษัตริย์ในการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาส่งผลให้เกิดความเจริญ (ยุคทอง) ทางพระพุทธศาสนาสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง “คำสอนเรื่องคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในภามิตล้านนา” ของพระมหาวัฒน์ วุฒินสุธิ (อุปคำ) เกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในล้านนาว่า พระพุทธศาสนามีอิทธิพลด้านคำสอนและคุณธรรมของชุมชนทุกระดับชั้น³ ความเจริญรุ่งเรืองทางด้านพระพุทธศาสนาด้านการอุปถัมภ์การศึกษาแก่พระสงฆ์ก่อให้เกิดความเจริญ ได้แก่ 1) ความแตกฉานทางภาษาบาลีที่จารึกคำสอนทางพระพุทธศาสนา 2) การเผยแผ่หลักธรรม หน้าที่หลักของพระสงฆ์ ได้แก่ การศึกษาทั้งสิ่งที่เป็นคัมภีร์ คือ การศึกษาหลักธรรม

³ พระมหาวัฒน์ วุฒินสุธิ (อุปคำ), “คำสอนเรื่องคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในภามิตล้านนา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2545), บทคัดย่อ.

คำสอนและวิปัสสนาธุระ คือ การฝึกฝนพัฒนาจิตใจให้เกิดความสงบ ชัดเจนจิตใจให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม แล้วนำไปสู่การเผยแผ่ 3) วรรณกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาที่บอกเล่าเรื่องราวบริบททางสังคมและความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และถูกนำมาใช้อ้างอิงความรู้เชิงวิชาการ นอกจากนั้น วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมในล้านนา ดังนี้ 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจารหรือจารึกคำสอนในใบลาน 2) สุนทรียภาพในการแต่ง/รจนา การแต่งคำภีร์ในล้านนาบางครั้งก็มีเป้าหมายเพื่อสร้างอรรถรสให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ฯลฯ 3) คำภีร์และคำสอนพื้นเมือง สร้างสาระธรรมที่สอดแทรกหลักธรรม ตำนาน ความเชื่อและเกร็ดความรู้ตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

2. อานิสงส์การแต่ง/ถวายนวนิพนธ์ วรรณกรรมล้านนาถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิต โดยการแต่งวรรณกรรมในล้านนาเกิดเชื่อเรื่องผลานิสงส์ที่ได้สร้างและถวายนวนิพนธ์แห่งวัด นำความสุขมาสู่ตนเองและครอบครัว และเป็นการอุทิศบุญกุศลให้แก่ดวงวิญญาณบุพการีชนให้ไปสู่สุคติในสัมปรายภพ และจะทำให้กระทำเจริญทั้งอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณชนสารสมบัติ อานิสงส์การแต่ง/ถวาย/สวดและฟังคำภีร์ในล้านนามีอิทธิพล ได้แก่ 1) ศิริมงคล/แคล้วคลาด เป็นมงคลอันยิ่งใหญ่แก่ชีวิต พ้นจากอุปัทวอันตรายทั้งหลาย 2) สร้างขวัญและกำลังใจ ความทุกข์ทางด้านจิตใจยากที่จะหาสิ่งใดบำบัดได้ดีเท่ากับการสวดพระพุทธมนต์ เพื่อให้ตระหนักและระลึกถึงพุทธานุสติ ธรรมานุสติและสังฆานุสติ สอดคล้องกับกิริติ กมลประทีองกร ที่ศึกษาเรื่อง “คุณค่าของการสวดมนต์ที่มีต่อพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชน วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร” ซึ่งเป็นพุทธวิธีในการสร้างสุขอันเกิดจากสภาวะทางด้านจิตใจ⁴ 3) คำสอนทางพระพุทธศาสนา เชื่อว่าการแต่งคำภีร์และถวายนวนิพนธ์ในร่มเงาบรรพตพระพุทธศาสนาเป็นการสร้างบุญอันเกิดจากการให้ธรรมะเป็นทานมีผลานิสงส์ว่าการให้ทั้งปวง 4) วัฒนธรรมท้องถิ่น จารีตประเพณีแบบล้านนานิยมถวายนวนิพนธ์ใช้เทศน์ก่อนหรือหลังการเจริญพระพุทธมนต์ เช่น การเทศน์ธรรมขึ้นบ้านใหม่ อานิสงส์การถวายนวนิพนธ์ ฯลฯ สอดคล้องกับพระมหาสุทนต์ อากาศโร ที่ศึกษาเรื่อง “การศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธศาสนาเรื่องอานิสงส์และคำภีร์เทศน์ในเทศกาลต่าง ๆ ของล้านนา”⁵ ความเชื่อของชาวล้านนาจึงเป็นอัตลักษณ์ล้านนาอันเกิดจากพระพุทธศาสนากับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา

คำภีร์อุปมาตะสันติถือได้ว่าเป็นคำภีร์ล้านนาที่มีลักษณะเนื้อหา คุณค่าและอิทธิพลที่สะท้อนให้เห็นประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ความเชื่อ คุณค่าและส่งผลอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชุมชนในล้านนา ที่ยึดหลักปฏิบัติและการแสวงหาที่พึ่งพาทางด้านจิตวิญญาณผ่านพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนามาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

⁴ กิริติ กมลประทีองกร, “คุณค่าของการสวดมนต์ที่มีต่อพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย: กรณีศึกษาพระพุทธศาสนิกชน วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พระพุทธศาสนามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551).

⁵ พระมหาสุทนต์ อากาศโร (อบอู่), “การศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธศาสนาเรื่องอานิสงส์และคำภีร์เทศน์ในเทศกาลต่าง ๆ ของล้านนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2548).

7. ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์อุปปาตะสันติ” ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประวัติความเป็นมา เนื้อหา คุณค่า การประพันธ์และอิทธิพลของคัมภีร์อุปปาตะสันติ เพื่อนำมาวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ แต่เนื่องด้วย จำนวนพระคาถาและเนื้อหามีมากและมีหลายประเด็นที่น่าสนใจ ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ส่งเสริมการศึกษาวรรณกรรมและคัมภีร์ของล้านนา เพื่อป้องกันมิให้สูญหายและเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเถระนักปราชญ์

7.1.2 การจัดตั้งหอวรรณกรรมล้านนาและพระเถระนักปราชญ์จากการเรียงลำดับทางด้าน ประวัติศาสตร์ ลักษณะการประพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อชุมชนและสังคมในล้านนา

7.1.3 จิตสำนึกให้ชาวล้านนาสานต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งการจารึกธรรม การแต่งวรรณกรรมจากความเชื่อพื้นเมืองและการสร้างวรรณกรรมใหม่ที่บอกเล่าเหตุการณ์ความเป็นอยู่ของสังคมปัจจุบัน

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

7.2.1 ควรประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์วรรณกรรมท้องถิ่นล้านนา

7.2.2 ควรมีการส่งเสริมให้พระสงฆ์ นักปราชญ์ล้านนาได้มีโอกาสในการแต่งคัมภีร์ที่ สอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเหมือนสมัยโบราณกาลที่ปฏิบัติมา

7.2.3 ควรส่งเสริมให้มีการเขียนคัมภีร์ด้วยลายมือเช่นเดียวกับการจารึกในใบลาน เพื่อแสดงถึงความพากเพียร วิริยะอุสาหะในการสร้างคัมภีร์ถวายวัดมากกว่าการซื้อคัมภีร์ธรรมจากร้านสังฆภัณฑ์

7.3 ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่

7.3.1 ควรศึกษาอิทธิพลของคัมภีร์อุปปาตะสันติที่มีบทบาทต่อพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาในล้านนา

7.3.2 ควรส่งเสริมกิจกรรมทางพุทธศาสนาแบบล้านนาทางด้านพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ สานยายคัมภีร์อุปปาตะสันติตามคติ ความเชื่อที่มีอัตลักษณ์และรูปแบบเฉพาะในการปฏิบัติ

7.3.3 ควรมีการนำคัมภีร์อุปปาตะสันติมาใช้ในการสาธยายมนต์ในการประกอบพิธีกรรมใน งานมงคลต่างๆ เพื่อสะท้อนให้เป็นถึงพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพและสังฆานุภาพ เช่นเดียวกับบทสวดหลาย บทที่มีการปรับปรุงมาใช้ในล้านนา

7.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

7.4.1 ควรมีปริวรรตคัมภีร์อุปปาตะสันติ (มหาสันติงหลวง) ที่พบในคัมภีร์ใบลาน และ จำเพาะแต่ละพื้นที่ เพราะเป็นแนวทางในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ภูมิปัญญาทางด้านวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา

7.4.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการสรรเสริญคุณของพระพุทธเจ้าและพระอริยสาวก เพื่อศึกษาวิเคราะห์เชิงคุณธรรม คุณลักษณะและคุณพิเศษที่ได้บันทึกในคัมภีร์อุปปาตະสันติ

7.4.3 ควรมีการศึกษาวิธีการถ่ายทอดและการเผยแพร่คัมภีร์อุปปาตະสันติตามคติ ความเชื่อในล้านนาเพื่อการสร้างความสุขในสังคมยุคโลกาภิวัตน์

8. เอกสารอ้างอิง

กิริติ กมลประทีปกร. “คุณค่าของการสวดมนต์ที่มีต่อพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย: กรณีศึกษาพระพุทธศาสนิกชน วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พระพุทธศาสนา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551.

ปีเตอร์เดลลา สันตินา เขียน. สมหวัง แก้วสุฟอง แปล. คำบรรยายพระพุทธศาสนาหายาน. เชียงใหม่:

สาขาวิชา พระพุทธศาสนาศึกษา ภาควิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มปป.

พระมหาวัฒน์ วุฒินสุธี (อุปคำ) . “คำสอนเรื่องคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในภาษิต ล้านนา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2545.

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอู่). “การศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏใน

วรรณกรรมพระพุทธศาสนาเรื่องอานิสงส์และคัมภีร์เทศน์ในเทศกาลต่าง ๆ ของล้านนา”.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร-ดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2548.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกพร้อมมอรรคถาแปล ชุด 91 เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534.